

**ΙΩΑΝΝΑ
ΖΩΤΟΥ**

**ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΥΤΥΧΙΑ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

- **ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ**
- **ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ**
- **ΘΕΩΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ**
- **ΘΕΩΡΙΑ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ**
- **ΑΣΚΗΣΕΙΣ**
- **ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ**
- **ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ**
- **ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ & ΒΙΒΛΙΩΝ 2026-2027**

ISBN:978-618-87969-5-9

ΙΩΑΝΝΑ ΖΩΤΟΥ – ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΕΥΤΥΧΙΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Εκδόσεις: Φιλολογικό σχολείο

Επιμέλεια: Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη

Διεύθυνση/ Κεντρική Διάθεση: Πάτμου 20, Χολαργός 15562

Τηλ:+30 210 6544033

Email: info@filologikosxoleio.gr

Website/ e-shop: filologikosxoleio.gr

ISBN: 978-618-87969-5-9

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας αποτελεί για κάθε νέο μαθητή και νέα μαθήτρια ένα ταξίδι στο χρόνο· ένα ταξίδι που δεν περιορίζεται στις λέξεις, αλλά απλώνεται σε έναν ολόκληρο κόσμο σκέψης, πολιτισμού και αξιών. Οι σελίδες αυτού του βιβλίου σκοπό έχουν να ανοίξουν μια πύλη προς τον πνευματικό πλούτο της αρχαιότητας, παρουσιάζοντας τα κείμενα, τις έννοιες και τις γνώσεις που θεμελίωσαν τη γλωσσική και πολιτισμική μας ταυτότητα.

Με σεβασμό στη μακραίωνη παράδοση της ελληνικής γλώσσας —μιας γλώσσας που ακούγεται αδιάλειπτα για χιλιάδες χρόνια— το βιβλίο αυτό επιδιώκει να συνδέσει τον μαθητή με την ουσία της: την ακρίβεια της έκφρασης, τη δύναμη της σκέψης, τον πλούτο των νοημάτων και την καλλιέργεια του ήθους. Κάθε ενότητα, κάθε κείμενο και κάθε άσκηση έχουν επιλεγεί ώστε να οδηγούν βαθμιαία στη βαθύτερη κατανόηση όχι μόνο της γλώσσας, αλλά και του πολιτισμού που τη γέννησε.

Παράλληλα, ο μαθητής και η μαθήτρια έρχεται σε επαφή με τον τρόπο ζωής των αρχαίων Ελλήνων. Με αυτόν τον τρόπο η γλώσσα παύει να είναι απλώς ένα αντικείμενο που αφορά μόνο το σχολείο και γίνεται ζωντανή γέφυρα που ενώνει τον σημερινό νέο και νέα με τους ανθρώπους που διαμόρφωσαν την ιστορία.

Στις σελίδες του βιβλίου θα βρείτε:

- Τη μετάφραση των κείμενων κάθε ενότητας
- Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου
- Θεωρία γραμματικής και συντακτικού κάθε ενότητας
- Επιπλέον ασκήσεις σε κάθε ενότητα με πλήρεις απαντήσεις

Ελπίζω το βιβλίο αυτό να σας συνοδεύσει με τρόπο δημιουργικό στη γνωριμία σας με την αρχαία ελληνική γραμματεία, να καλλιεργήσει τη σκέψη σας και να σας εμπνεύσει να αναζητήσετε, πέρα από τις λέξεις, τις αλήθειες και τα ιδανικά που παραμένουν διαχρονικά.

Καλή μελέτη και καλό ταξίδι στον κόσμο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Ιωάννα Ζώτου

Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΕΝΟΤΗΤΑ 1η	6
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	7
ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΥΛΗΣ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑΣ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	13
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	15
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ-ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	19
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	22
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η	24
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	24
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ– ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	29
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	30
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	36
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	40
ΕΝΟΤΗΤΑ 3η	42
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	42
Β.ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ – ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	46
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	49
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	54
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	60
ΕΝΟΤΗΤΑ 4η	62
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	62
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ - ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ:	69
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	73
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	74
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	77
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	83
ΕΝΟΤΗΤΑ 5η	84
Α. ΚΕΙΜΕΝΟ	84
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	87
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	88
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	89
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ	90
ΕΝΟΤΗΤΑ 6η	94

A. ΚΕΙΜΕΝΟ	94
B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ - ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ:	100
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	102
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	108
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	114
ΕΝΟΤΗΤΑ 7η	116
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	116
B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ – ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	118
B. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	121
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	122
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	126
ΕΝΟΤΗΤΑ 8η	128
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	129
B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ – ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	136
B. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	137
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	138
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ/ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	156
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	161
ΕΝΟΤΗΤΑ 9η	162
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	162
B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ – ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	169
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	171
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	184
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	193
ΕΝΟΤΗΤΑ 10η	194
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	194
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	196
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	199
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	201
ΕΝΟΤΗΤΑ 11η	203
A. ΚΕΙΜΕΝΟ	203
B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	205
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	206
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	211
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	213
ΕΝΟΤΗΤΑ 12η	214

A. ΚΕΙΜΕΝΟ	214
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΕΦ΄ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ	216
ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ	216
ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ/ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ	217
ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ	218
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	220
Λύσεις Ασκήσεων	223
ΕΝΟΤΗΤΑ 1η	223
ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΥΛΗΣ-ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	223
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	225
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ-ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ	231
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η	234
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ– ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	234
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	235
ΕΝΟΤΗΤΑ 3η	240
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ – ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	240
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	241
ΕΝΟΤΗΤΑ 4η	249
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ-ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ	249
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	250
ΕΝΟΤΗΤΑ 5η	259
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	259
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ	260
ΕΝΟΤΗΤΑ 6η	264
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	264
ΕΝΟΤΗΤΑ 7η	271
Β. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	271
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	272
ΕΝΟΤΗΤΑ 8η	274
Β. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	274
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	274
ΕΝΟΤΗΤΑ 9η	280
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ/ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	280
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	281
ΕΝΟΤΗΤΑ 10η	301
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	301

ΕΝΟΤΗΤΑ 11η	304
Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	304
Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ	304
ΕΝΟΤΗΤΑ 12η	308
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΦ' ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ	308
ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ	308
ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ/ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ	309
ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ	310
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	312
ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	314
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	315

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας

Εἰ Ἑλένη ἦν ἐν Ἰλίῳ,
οἱ Τρῶες ἀπέδοντο ἄν αὐτὴν
τοῖς Ἑλλησι,
ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος
Ἀλεξάνδρου.
Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε
φρενοβλαβῆς ἦν ὁ Πρίαμος
οὐδὲ οἱ ἄλλοι Τρῶες,
ὥστε ἐβούλοντο κινδυνεύειν
τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ
τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει
ὅπως Ἀλέξανδρος συνοικῆ
Ἑλένη.
Εἶδέ τοι ταῦτα ἐγίγνωσκον
καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις,
ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων
Τρῶων,
μάλιστα δὲ οἱ αὐτοῦ υἱεῖς
ἀπώλλυντο
ὅποτε συμμίγνοιεν τοῖς
Ἑλλησι,
ὁ Πρίαμος
εἰ καὶ αὐτὸς συνφκει
Ἑλένη,
ἀπέδωκεν ἄν αὐτὴν
Μενελάῳ,
ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι
αὐτοῦ ἀπαλλαγεῖεν τῶν
παρόντων κακῶν.
Ἄλλ' οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην
ἀποδοῦναι

Ἄν ἡ Ελένη ἦταν στην Τροία,
οἱ Τρῶες θὰ τὴν ἐπέστρεφαν
στους Ἑλληνες,
μὲ ἢ χωρὶς τὴ θέληση βέβαια τοῦ
Ἀλέξανδρου.
Γιατὶ βέβαια δὲν ἦταν τόσο
παράφρων ὁ Πρίαμος οὔτε οἱ ἄλλοι
Τρῶες,
ὥστε νὰ ἠθέλαν νὰ θέτουν σὲ κίνδυνο
τὴ ζωὴ τὴ δική τους καὶ τῶν
παιδιῶν τους καὶ τὴν πόλη τους,
για νὰ ζεῖ ὁ Ἀλέξανδρος μαζί με τὴν
Ελένη.
Ἀλλὰ ἂν βέβαια εἶχαν αὐτὴ τὴ γνώμη
καὶ κατὰ τὰ πρώτα χρόνια,
τότε που πολλοὶ ἀπὸ τους ἄλλους
Τρῶες,
κυρίως ὅμως οἱ δικοὶ του γιοὶ
σκοτώνονταν,
ὅσες φορές συγκρούονταν με τους
Ἑλληνες,
ὁ Πρίαμος,
ἀκόμη καὶ ἂν ὁ ἴδιος συγκατοικοῦσε με
τὴν Ελένη,
θὰ τὴν εἶχε δώσει πίσω στο
Μενέλαο,
για νὰ ἀπαλλαγούν ὁ ἴδιος καὶ οἱ
υπήκοοί του ἀπὸ τὶς συμφορὲς που
τους βρήκαν.
Ἀλλὰ πράγματι δὲν εἶχαν τὴν Ελένη
ὥστε νὰ τὴν ἐπιστρέψουν

<p>οὐδὲ ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες αὐτοῖς λέγουσιν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν, ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι ποιήσωσι τοῖς ἀνθρώποις τοῦτο καταφανές, ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν.</p>	<p>οὔτε τους πίστευαν οἱ Ἕλληνες, παρόλο που αυτοὶ ἔλεγαν τὴν ἀλήθεια, ὅπως ἐγὼ πιστεύω, ἐπειδὴ ὁ θεὸς μηχανεύοταν για να κάνουν με τὴν ολοκληρωτικὴ καταστροφή τους ολοφάνερο στους ἀνθρώπους αὐτό, ὅτι για τὰ μεγάλα ἀδικήματα μεγάλες εἶναι καὶ οἱ τιμωρίες ἀπὸ τους θεοὺς.</p>
---	---

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης

Λίγα λόγια για το κείμενο ..

Ο Συμμαχικός πόλεμος (357 - 355 π.Χ) συνέβαλε στη διάλυση της Αθηναϊκής Συμμαχίας. Οι Αθηναίοι υπέστησαν πολλές συμφορές εξαιτίας των ηγεμονικών τους βλέψεων και των επεκτατικών τους κινήσεων. Ο Ισοκράτης στο λόγο του προσπαθεί να πείσει τους Αθηναίους να συνάψουν ειρήνη με όλους τους Έλληνες, εγκαταλείποντας τις επεκτατικές βλέψεις του παρελθόντος.

Το κείμενο ανήκει στην κατηγορία των αποδείξεων - πίστewων. Ο ρήτορας για να κάνει πιστή την επιχειρηματολογία του χρησιμοποιεί διάφορους τρόπους. Αρχίζει με ρητορική ερώτηση που ισοδυναμεί με απάντηση και στη συνέχεια τονίζει την προσωπική του θέση. Προβάλλει αντιθετικά τα αγαθά της ειρήνης και τα δεινά του πολέμου. Χρησιμοποιεί υποθετικούς συλλογισμούς, συγκρίσεις, πολυσύνδετα. Όλα αυτά συντελούν στο να γίνει πιο αισθητή και πειστική η επιχειρηματολογία του.

Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί είναι τα εξής :

Ο Ισοκράτης θεωρεί πως μια πόλη είναι ευτυχισμένη, όταν κατοικείται και διοικείται με ασφάλεια, έχει ευπορία στα προς το ζην, υπάρχει ομόνοια μεταξύ των πολιτών της και απολαμβάνει την εκτίμηση άλλων πόλεων. Αυτά είναι δυνατά μόνο στην ειρήνη.

Αντίθετα, ο πόλεμος έχει τραγικά αποτελέσματα σε μια πόλη, γιατί στερεί όλα τα αγαθά της ειρήνης. Τότε συντελείται κατάρρευση της οικονομίας, υπάρχει αστάθεια και κλονίζεται η εικόνα - εμπιστοσύνη της πόλης απέναντι στις άλλες πόλεις.

Ο ρήτορας πιστεύει ότι η εικόνα της πόλης σε περίοδο ειρήνης θα παρουσιάζει συνθήκες ασφάλειας, αφού δε θα υπάρχουν πλέον συγκρούσεις, αλλά ομόνοια. Όλοι θα εργάζονται για την επανάκαμψη της οικονομίας, με αποτέλεσμα η πόλη να αυξήσει τα έσοδά της, καθώς θα γίνει κέντρο εμπορικών συναλλαγών.

Ωστόσο, για τον Ισοκράτη, το σημαντικότερο αποτέλεσμα της σύναψης ειρήνης θα είναι ότι καθώς η πόλη τους θα έχει αλλάξει πολιτική πορεία, με τη θέλησή τους όλοι οι άνθρωποι θα συνυπογράψουν με την Αθήνα σύμφωνο φιλίας και συμμαχίας.

Συντακτική ανάλυση

Αρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν: Κύρια πρόταση

ἐξαρκέσειεν: Απρόσωπο ρήμα με υποκείμενο της πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις που ακολουθούν. ἡμῖν: Δοτική προσωπική.

εἰ τὴν τε πόλιν ἀσφαλῶς οἰκοῖμεν: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική ολικής αγνοίας ως υποκείμενο του ρήματος ἐξαρκέσειεν
οἰκοῖμεν: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. τὴν πόλιν: Αντικείμενο. ἀσφαλῶς: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου.

καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γιγνοίμεθα: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική ολικής αγνοίας ως υποκείμενο του ρήματος ἐξαρκέσειεν
γιγνοίμεθα: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. εὐπορώτεροι: Κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο. τὰ περὶ τὸν βίον: Αιτιατική της αναφοράς.

καὶ τὰ τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική ολικής αγνοίας ως υποκείμενο του ρήματος ἐξαρκέσειεν
ὁμονοοῖμεν: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς: Αιτιατική της αναφοράς.

καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εὐδοκιμοῖμεν: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική ολικής αγνοίας ως υποκείμενο του ρήματος ἐξαρκέσειεν
εὐδοκιμοῖμεν: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. παρὰ τοῖς Ἑλλησιν: Εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου.

Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν: Κύρια πρόταση
ἡγοῦμαι: Ρήμα. Ἐγὼ: Υποκείμενο. εὐδαιμονήσειν: Ειδικό απαρέμφατο ως αντικείμενο του ρήματος. τὴν πόλιν: Υποκείμενο του απαρεμφάτου (ετεροπροσωπία). τελέως: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου. ὑπαρξάντων: Γενική απόλυτη υποθετική μετοχή. τούτων: Υποκείμενο της μετοχής.

Ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν: Κύρια πρόταση
ἀπεστέρηκεν: Ρήμα. Ὁ πόλεμος: Υποκείμενο. ἡμᾶς: Ἄμεσο αντικείμενο του ρήματος ἀπάντων: Ἐμμεσο αντικείμενο του ρήματος. τῶν εἰρημένων: Επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο ἀπάντων.

καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησεν: Κύρια πρόταση
ἐποίησεν: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται ὁ πόλεμος. Ὡς αντικείμενο του ρήματος εννοείται το ἡμᾶς. πενεστέρους: Κατηγορούμενο στο ἡμᾶς.

καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασεν: Κύρια πρόταση
ἠνάγκασεν: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται ὁ πόλεμος. Ὡς ἄμεσο αντικείμενο του ρήματος εννοείται το ἡμᾶς. ὑπομένειν: Τελικό απαρέμφατο ως ἔμμεσο αντικείμενο του

ρήματος. Ως υποκείμενο τίθεται το ἡμᾶς (ετεροπροσωπία). κινδύνους: Αντικείμενο του απαρεμφάτου. πολλοὺς: Επιθετικός προσδιορισμός στο κινδύνους.

καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβληκεν: Κύρια πρόταση
διαβέβληκεν: Ρήμα. Ως υποκείμενο εννοείται ὁ πόλεμος. πρὸς τοὺς Ἕλληνας: Εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου.

καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπύρηκεν ἡμᾶς: Κύρια πρόταση
τεταλαιπύρηκεν: Ρήμα. Ως υποκείμενο εννοείται ὁ πόλεμος. ἡμᾶς: Αντικείμενο.
τρόπους: Αιτιατική του τρόπου. πάντας: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο τρόπους.

Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησόμεθα: Δευτερεύουσα υποθετική πρόταση
ποιησόμεθα: Ρήμα. Ως υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. τὴν εἰρήνην: Αντικείμενο.
[Ἡ υποθετική πρόταση με απόδοση της 2 κύριες προτάσεις που ακολουθούν: οἰκήσομεν - ἐπιδώσομεν, σχηματίζει υποθετικό λόγο που δηλώνει το προσδοκώμενο.]

μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς: Κύρια πρόταση
οἰκήσομεν: Ρήμα. Ως υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. τὴν πόλιν: Αντικείμενο ρήματος.
μετὰ ἀσφαλείας: Εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου. πολλῆς: Επιθετικός προσδιορισμός στο ἀσφαλείας. ἀπαλλαγέντες: Χρονική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος. πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς: Αντικείμενα της μετοχής.

καθ' ἐκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν ἀδεῶς γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες: Κύρια πρόταση
ἐπιδώσομεν: Ρήμα. Ως υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. γεωργοῦντες - πλέοντες - ἐπιχειροῦντες: Τροπικές μετοχές, συνημμένες στο υποκείμενο του ρήματος. κατά τὴν ἡμέραν: Εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου. ἐκάστην: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ἡμέραν. πρὸς εὐπορίαν: Εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού. ἀδεῶς: Επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου. τὴν θάλατταν: Αντικείμενο της μετοχής πλέοντες. ταῖς ἐργασίαις: Αντικείμενο της μετοχής ἐπιχειροῦντες. ἄλλαις: Επιθετικός προσδιορισμός στο ἐργασίαις.

αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν: Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική στο ἐργασίαις της προηγούμενης πρότασης.
ἐκλελοίπασιν: Ρήμα. αἱ: Υποκείμενο. διὰ τὸν πόλεμον: Εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας. νῦν: Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου.

Ὅψόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσαν, μεστὴν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων: Κύρια πρόταση

Ὀψόμεθα: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. τὴν πόλιν: Αντικείμενο ρήματος. λαμβάνουσιν - γιγνομένην: Κατηγορηματικές μετοχές με υποκείμενο το τὴν πόλιν. τὰς προσόδους: Αντικείμενο της μετοχῆς λαμβάνουσιν. διπλασίας: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο τὰς προσόδους. μεστήν: Κατηγορούμενο στο τὴν πόλιν ἀπὸ τη μετοχῆ γιγνομένην. ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων: Γενικές αντικειμενικές ἀπὸ το μεστήν.

ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν: Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική στις λέξεις: ἐμπόρων, ξένων καὶ μετοίκων, της κύριας πρότασης που προηγείται.

καθέστηκεν: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το ἡ πόλις. ἐρήμη: Κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο. νῦν: Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου. ὧν: Γενική αντικειμενική ἀπὸ το ἐρήμη.

Τὸ δὲ μέγιστον· συμμάχους ἔξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους, οὐ βεβιασμένους, ἀλλὰ πεπεισμένους: Κύρια πρόταση

ἔξομεν: Ρήμα. Ὡς υποκείμενο εννοείται το ἡμεῖς. ἀνθρώπους: Αντικείμενο ρήματος. συμμάχους: Κατηγορούμενο στο ἀνθρώπους. ἅπαντας: Κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ἀνθρώπους. βεβιασμένους - πεπεισμένους: Τροπικές μετοχές με υποκείμενο το ἀνθρώπους (συνημμένες στο αντικείμενο του ρήματος).

Τὸ δὲ μέγιστον: Προεξαγγελτική παράθεση. [Μπορεῖ να σταθεῖ ως κύρια πρόταση, αν εννοηθεῖ ως ρήμα το ἐστί, με εννοούμενο υποκείμενό του το τόδε, καὶ το τό μέγιστον θα τεθεῖ ως κατηγορούμενο στο τόδε.]

ΕΝΟΤΗΤΑ 6η

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Ποιες συνήθειες των Αρκάδων αποδεικνύουν κατά τον Πολύβιο τη στενή σχέση τους με τη μουσική και με το τραγούδι;

Κατά τον Πολύβιο, η στενή σχέση των Αρκάδων με τη μουσική και το τραγούδι αποδεικνύεται από τις εξής συνήθειές τους :

- Τα παιδιά τους από τη νηπιακή ηλικία τραγουδούν τους ύμνους και τους παιάνες σύμφωνα με τους μουσικούς ρυθμούς.
- Συμμετέχουν σε κυκλικούς χορούς και κάθε χρόνο στα θέατρα ψάλλουν άσμα προς τιμή του θεού με τη συνοδεία των αυλητών του Διονύσου.
- Το τραγούδι συμπεριλαμβάνεται στα υποχρεωτικά μαθήματα των παιδιών τους.
- Θεωρούν ντροπή να σταματήσουν να τραγουδούν.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Τι ήθελαν να πετύχουν οι Αρκάδες καθιερώνοντας την καλλιέργεια της μουσικής και του τραγουδιού;

Οι Αρκάδες μέσω της μουσικής και του τραγουδιού δεν επεδίωκαν να προβάλλουν την οικονομική τους άνεση, αλλά απέβλεπαν στην ψυχική ευχαρίστηση και την ξεκούραση από τη σκληρή καθημερινή εργασία. Γι' αυτό θεωρούνταν υποχρεωτική και αναγκαία η ενασχόληση με τη μουσική, σε αντίθεση με τα άλλα μαθήματα. Οι Αρκάδες αφιέρωσαν μεγάλο μέρος της εκπαίδευσης τους στη μουσική, γιατί πίστευαν ότι εκτός από την απόλαυση και την ξεκούραση, η μουσική επιδρά θετικά με πολλούς τρόπους στη διάπλαση του χαρακτήρα τους. Οι στόχοι για τους οποίους συστηματικά ασχολούνταν με τη μουσική ήταν οι εξής :

- Η απαλλαγή τους από τον καθημερινό μόχθο.
- Η απομάκρυνση από τη σκληρότητα του βίου τους.
- Η εκλέπτυνση της αισθητικής τους αντίληψης.
- Η εξευγένιση των ηθών τους.
- Ο γενικότερος εκπολιτισμός τους.

Συμπερασματικά, η μουσική ήταν το ευγενές αντιστάθμισμα για να ισορροπήσουν την αγριότητα του τόπου τους, τις αντιξοότητες της ζωής τους και τη σκληρότητα του χαρακτήρα τους.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Ο Πολύβιος αναγνωρίζει στο κείμενο στενή σχέση ανάμεσα στη γεωγραφική θέση και το κλίμα ενός τόπου και στις συνήθειες των κατοίκων του. Πώς επηρεάζει τη σχέση αυτή ο σύγχρονος τεχνικός πολιτισμός;

Η μουσική είναι ένα από τα στοιχεία που αντικατοπτρίζουν την ιδιαιτερότητα κάθε λαού. Στην αρχαία εποχή, που οι κοινωνίες ήταν κλειστές, η μουσική αποτελούσε καθαρά παραδοσιακό στοιχείο. Ο σύγχρονος πολιτισμός σπάει αυτό τον περιορισμό και η μουσική απλώνεται εκτός ορίων. Αυτό σημαίνει ότι εξασθενούν οι επιδράσεις της γεωγραφικής θέσης και του περιβάλλοντος του συγκεκριμένου τόπου, γιατί ο λαός επηρεάζεται από την επαφή του με άλλους πολιτισμούς. Παρόλα αυτά στις περισσότερες περιοχές παραμένουν ακόμη ευδιάκριτα τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής μουσικής, η οποία είναι σαφώς επηρεασμένη από τη γεωγραφική θέση και το κλίμα του τόπου. Η μουσική εκφράζει τον εσωτερικό κόσμο κάθε ανθρώπου και κάθε λαού. Επομένως, εφόσον ο τόπος στον οποίο ζει κάποιος, επιδρά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του, είναι φυσικό η επίδραση αυτή να περάσει και στη μουσική του.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8η

Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ – ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Σύνθετες λέξεις, άκλιτη λέξη ως πρώτο συνθετικό

1. Επιρρημα ως α' συνθετικό

Όταν τα επιρρήματα χρησιμοποιούνται ως πρώτα συνθετικά μιας λέξης, άλλοτε μένουν αμετάβλητα και άλλοτε μετασχηματίζονται.

Αμετάβλητα επιρρήματα: *αεί-μνηστος, άνω-φερής, εύγενής,, παλιν-ωδία κ.λπ.*

Μετασχηματισμένα

επιρρήματα. Πολλές φορές μπροστά από σύμφωνο τα επιρρήματα μετασχηματίζονται και λήγουν σε **ε ή σε ι ή σε ο:** (*όψέ*) **όψι-μαθής, (όπισθεν) όπισθό-** δρόμος κ.λπ.

2. Πρόθεση ως α' συνθετικό

Όταν οι κύριες προθέσεις χρησιμοποιούνται ως πρώτα συνθετικά μιας λέξης, άλλοτε μένουν αμετάβλητες και άλλοτε παθαίνουν τις διάφορες φθογγικές παθήσεις, όπως **έκθλιψη, συναίρεση, αποβολή συμφώνων** κ.λπ.

Η σημασία των προθέσεων στις σύνθετες λέξεις εξαρτάται από το δεύτερο συνθετικό της σύνθετης λέξης:

α. Όταν το δεύτερο συνθετικό είναι ρήμα, η σημασία τους είναι **επιρρηματική:**

είσ-άγω (= οδηγώ **μέσα** ή φέρνω **μέσα**), *κατ-έρχομαι* (= έρχομαι **κάτω**).

β. Όταν το δεύτερο συνθετικό είναι όνομα, άλλοτε η σημασία τους είναι **επιρρηματική** και άλλοτε ησυνηθισμένη **προθετική** σημασία:

Επιρρηματική σημασία: άμφι-θάλασσος (= αυτός που έχει θάλασσα κι από τα δύο μέρη), σύν-τροφος(= αυτός που τρέφεται μαζί).

Προθετική σημασία: έν-τιμος (= ο τιμημένος) υπερ- άνθρωπος (= ο υπεράνθρωπος).

3. Αχώριστο μόριο ως α' συνθετικό

Αχώριστα μόρια λέγονται μερικές λέξεις με επιρρηματική σημασία, οι οποίες δεν απαντούν μόνες τους στονλόγο, αλλά μόνο στη σύνθεση ως πρώτα συνθετικά.

Τα πιο συνηθισμένα αχώριστα μόρια είναι:

- **Το στερητικό α-** Το στερητικό α συνήθως μπροστά από φωνήεν γίνεται **αν** και σημαίνει **άρνηση ήστέρηση** εκείνου που δηλώνει το δεύτερο συνθετικό: **ἄ-καρπος** (αυτός που δεν έχει καρπό), **ἄ-τυχῆς**, **ἄ-δηλος**, **ἄν-άξιος**, **ἄ-ό-ρατος**, κ.λπ.
- **Τα επιτατικά μόρια ἄ-, ἄρι-, ἐρί-, ζα-** που σημαίνουν **πολύ, πάρα πολύ** και επιτείνουν τη σημασία τουδεύτερου συνθετικού: **ἄ-τενῆς** (= πολύ τεντωμένος), **ἄρί-δηλος** (= πολύ φανερός), **ἐρί-τιμος** (= πολύτιμος), **ζά-μπλουτος** (= πολύ πλούσιος).
- **Το στερητικό νη-** έχει την ίδια σημασία με το στερητικό ἄ-: **νη-ποινεῖ** (= χωρίς τιμωρία), **νη-πενθής** (= χωρίς πένθος).
- **Το αθροιστικό ἄ-** δηλώνει **άθροιση**: **ἄ-δελφός**, **ἄ-κόλουθος** κ.λπ.
- **Το δυσ-** που έχει τη σημασία του **κακός ή του δύσκολος**: **δύσ-μορφος** (= άσχημος), **δύσ-βατος** (=δυσκολο διάβατος) κ.λπ.
- **Το ἡμι-** (από το οποίο και το επίθετο **ἡμισυς**): **ἡμί-θεος**, **ἡμι-θανῆς**.

B. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να αναλύσεις τις παρακάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη:

α' συνθετικό

β' συνθετικό

αείμνηστος
κατέρχομαι
όψιμαθής
ὑπεράνθρωπος
ἡμίθεος
νηπενθής
ἀνάξιος

ΑΣΚΗΣΗ 2

Να φτιάξετε σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό την πρόθεση περί.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΕΝΟΤΗΤΑ 9η

Γ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 1

Να βρείτε και να αναγνωρίσετε πλήρως (εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος) τις δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις στα παρακάτω παραδείγματα:

1. Οἶμαι γὰρ οὐδένα τοῦτ' ἄγνοεῖν, ὅτι πάντες ἄνθρωποι περὶ τὸν τόπον τοῦτον εἰώθασιν διατρίβειν (ὄθεν ἂν προέλονται τὸν βίον πορίζεσθαι).
2. Σχεδὸν ἐγίνγνωσκον ὅτι εἷη που πλησίον τὸ στράτευμα τῶν πολεμίων.
3. Λέγουσιν οἱ σοφισταί ὡς οὐδὲν δέονται χρημάτων.
4. Δῆλόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἂν προὔλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν.
5. Οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν.
6. Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας.

ΑΣΚΗΣΗ 2

Πῶς εισάγονται, πῶς εκφέρονται και ως τι χρησιμεύουν οι παρακάτω ειδικές προτάσεις:

- α. Ἐπιστάμεθα Μυσοῦς ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρα πολλὰς καὶ εὐδαίμονας πόλεις οἰκοῦσι.
- β. Λέγω τοῦτο, ὡς ὑμεῖς οὐ καλῶς ὁρᾶτε.
- γ. Ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον γίνεται, ὅτι τό γε ἀποθανεῖν ῥᾶον.
- δ. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἄγνοῶ τοῦθ' ὅτι ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε τοὺς ὑστάτους εἰπόντας.
- ε. Ἔγνωσαν ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἶη.
- στ. Ἐσηγγέλθη αὐτοῖς ὡς εἶη Ἀπόλλωνος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή.

ΑΣΚΗΣΗ 3

Να εντοπίσετε τις ειδικές προτάσεις στις επόμενες περιόδους, να επισημάνετε τον συντακτικό ρόλο τους και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς τους.

α. Ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνά κράτος (= Ανακοινώνει ὅτι φεύγουν με ὅλες τους τις δυνάμεις).

β. Ἔλεγον ὅτι ἄρκτοι πολλοὺς ἤδη διέφθειραν (= Ἐλεγαν ὅτι ἀρκούδες σκότωσαν ἤδη πολλούς).

γ. Οἱ πολέμιοι ἔλεγον ὡς τὴν χώραν ἐπεπορθήκεσαν ἂν (= Οἱ ἐχθροὶ ἔλεγαν ὅτι θα μπορούσαν νὰ εἶχαν ἐκπορθήσει τὴν χώρα).

δ. Ὁ κατήγορος λέγει ὡς ἄρα ὑβριστὴς εἰμι (= Ο κατήγορος ἰσχυρίζεται ὅτι τάχα εἶμαι ἀλαζόνας).

ε. Ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιτο ἡμᾶς ἀπολέσαι (= Γνωρίζουμε καλά πως ὁ βασιλιάς θα κάνει οτιδήποτε γιὰ νὰ μας ἐξοντώσει).

ΑΣΚΗΣΗ 4

Νὰ ἐντοπίσετε τὶς εἰδικές προτάσεις στὶς παρακάτω περιόδους καὶ, ἀφοῦ ἐπισημάνετε τὸν συντακτικὸ ρόλο τους, νὰ αιτιολογήσετε τὸν τρόπο εἰσαγωγῆς καὶ ἐκφορᾶς τους.

1. Προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις.
2. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὄδε ὁ βωμός.
3. Ὡς εἶπεν Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.
4. Ἴστε ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασίαζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε.
5. Οἶδα ὅτι πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε.
6. Δῆλόν ἐστι ὅτι Σωκράτης οὐδὲν ἀδικεῖ.

Λύσεις Ασκήσεων

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΥΛΗΣ-ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Να σχηματίσετε ουσιαστικά ή επίθετα της α.ε. χρησιμοποιώντας τα παρακάτω συνθετικά μέρη:

σύν + ἔχω: (ουσ.) = συνοχή

ὑπέρ + μέγεθος: (επίθ.) = ὑπερμεγέθης

λόχος + ἄγω: (ουσ.) = λοχαγός

ναῦς + ἄρχω: (ουσ.) = ναύαρχος

ἐπί + οὐρανός: (επίθ.) = ἐπουράνιος

βαρύς + θυμός: (επίθ.) = βαρύθυμος

ἴσος + βάρος: (επίθ.) = ἰσοβαρής

ἄξιος + θαυμάζω: (επίθ.) = ἀξιοθαύμαστος

διά + γράφω: (ουσ.) = διαγραφή

2. Να δοθούν παράγωγα της α.ε. από τις παρακάτω σύνθετες λέξεις. Να εξετάσετε επιπλέον ποια από αυτά χρησιμοποιούνται στη ν.ε. με την ίδια ή παρόμοια σημασία:

ρήματα	ουσιαστικά	ρηματικά επίθετα σε -τος ή -τέος
ἀτυχής: ἀτυχέω	εὐγενής: εὐγένεια	διαβαίνω: διαβατέος
εὐεργέτης: εὐεργετέω	ἀμελής: ἀμέλεια	προτιμῶ: προτιμητέος
οικοδόμος: οἰκοδομέω	ἀντιγράφω: ἀντιγραφή	ἀποδέχομαι: ἀποδεκτέος
ἀσθενής: ἀσθενέω	ἄτακτος: ἀταξία	ἐκλέγω: ἐκλεκτέος

3. Να χωρίσετε τις παρακάτω λέξεις σε κατηγορίες ανάλογα με το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκει το α΄ συνθετικό τους (λέξη κλιτή: ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα / λέξη άκλιτη: επίρρημα, πρόθεση, μόριο) και στη συνέχεια να γράψετε τα συνθετικά τους μέρη:

Κλιτή λέξη	Άκλιτη λέξη
ό ευγενής: εὐ+γένος	ή αποβολή: ἀπό+βάλλω
ό φιλαλήθης: φίλος+ἀλήθεια	ή συγγραφή: σύν+γράφω
ό λιθοβόλος: λίθος+ βάλλω	ό συναγεμός: σύν+ἀγείρω
ή ευπρεπής: εὐ+πρέπω	ό επιθετικός: ἐπί+ τίθημι
	ό δύσβατος: δύσ+ βαίνω
	ή διακοπή: διά+κόπτω

4. Να αναλυθούν οι σύνθετες λέξεις στα συνθετικά μέρη τους:

χειροποίητος: χείρ+ποιέω-ῶ

μισάνθρωπος: μισός+άνθρωπος

λιθοτόμος: λίθος+τέμνω

κακοδαίμων: κακός+δαίμων

πολύκαρπος: πολὺς+καρπός

δίδραχμον: δύο+δραχμή

ἀκρόπολις: ἄκρον+πόλις

δημοκρατία: δήμος+κρατέω-ῶ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Η Ιωάννα Ζώτου είναι υποψήφια Διδάκτωρ στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης

Είναι κάτοχος δυο μεταπτυχιακών: *Pedagogia scolastica: interventi nella didattica inclusiva e nelle difficoltà di apprendimento*, Università Telematica Pegaso Και «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning), του Πανεπιστημίου Κρήτης

Έχει τελειώσει τη Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Κρήτης και τη Σχολή Οικονομίας, Διοίκησης και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Η Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη είναι φιλόλογος-γλωσσολόγος, απόφοιτη του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Συνεχίζει τις σπουδές της στο τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ενώ ολοκληρώνει και το μεταπτυχιακό της στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο τμήμα Σύγχρονες τάσεις στη Γλωσσολογία για εκπαιδευτικούς.

Παραλληλα παρακολουθεί σεμινάρια και επιμορφώσεις, με σκοπό να διευρύνει τις γνώσεις της στη διδασκαλία. Είναι κάτοχος πιστοποίησης Braille και παρακολουθεί μαθήματα νοηματικής.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση αυτού του βοηθήματος δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη στήριξη και τη συμβολή ανθρώπων που στάθηκαν συνοδοιπόροι σε αυτή την πορεία.

Θερμά ευχαριστώ τους ανθρώπους που βοήθησαν στη συγγραφή, οργάνωση και σχεδιασμό του βιβλίου. Ευχαριστώ τους μαθητές, που με την αγάπη τους για τη γνώση και τη ζωντάνια τους μας εμπνέουν καθημερινά να αναζητούμε νέους τρόπους διδασκαλίας και μας ωθούν να γινόμαστε καλύτερες.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται στο Φιλολογικό Σχολείο και στον ιδρυτή του, κ. Δημήτρη Νάτση, για την εμπιστοσύνη, την καθοδήγηση και την έμπρακτη στήριξη στην εκπαιδευτική πορεία. Η συμβολή του υπήρξε καθοριστική για τη διαμόρφωση της επαγγελματικής και επιστημονικής ταυτότητας.

Ευγνώμονες είμαστε επίσης προς τις οικογένειές μας, που με την υπομονή, την κατανόηση και την ενθάρρυνσή τους μας στήριξαν σε κάθε βήμα αυτής της δημιουργικής διαδικασίας.

Τέλος, ένα μεγάλο «ευχαριστώ» σε όλους τους εκπαιδευτικούς που θα εμπιστευτούν το έργο μας και κυρίως στους μαθητές και στις μαθήτριες που θα το κρατήσουν στα χέρια τους· σε αυτούς αφιερώνουμε αυτό το βοήθημα.

Ιωάννα Ζώτου

Ευαγγελία-Ευτυχία Καραγιάννη

